

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara , 3 Kânunsani . 1929

Sayı: 110

Yenisenenin neş'e ve sürur intibalarını arayan gözler en acı bir matemle karşılaştı: Maarif Vekili-miz Mustafa Necati Beyin ölümü... Millî mücadele tarihinin şeref dolu sayfalarında ateşli ve samimi vatanperver Necati B. Türkiyenin irfan sahasında da yükselmesine hayatını vakfetmişti. Necati B. em-sâlsiz bir idare adamı olmaktan fazla gençliğe azim ve feragat nümunesi olmuştur. Nihayet en büyük eserlerinden biri olan Millet Mekteplerinin açıldığı gün ölümüyle yüzbinlerce mektepli yavrularını ağlattı. Hayat kıymetli babasını kaybetmiş olmaktan mütevellit elemelerini ifade edemiyor.

GÜLMEME DÂİR

«Bergson»un bundan altı yıl evvel adapte etmek suretiyle neşrettiğim «Gülmek nedir?» nam tetkikiinde gülünç olmanın esasını, ne suretle olursa olsun makinalaşmak hallerimizde bulmuştu. Bil'ahara bu bapta vaki olan neşriyat gülmenin içtimaiyatı ile alâkadardır. Hep biliriz ki yalnız başına gülmek hayra alâmet sayılmaz. Bu o demektir ki gülmek, cemiyet içinde ve cemiyetle olur. Burada gülmek sarî hatta mecburidir. Bir suhbet içtimaiinde dostlarımız gülerken sizin somurtmanız pek güçtür. Sevdiklerimizi meclise güler yüzle kabul ederiz. Saygısız yabancı kimseleri de meclisimizden müstehzi gülmekle kaçırırız. Şu halde gülmek birde *içtimai bir kabul ve def aksülamelidir*. Yalnızbaşına gülemeyen fertlerde gülmek ihtiyacı tekâsüf eder. Cemiyet hayatı bu mütekâsif ihtiyacın boşaltılması için yegâne fırsattır. Binaenaley halinde her hangi bir sebeple ve her şey için gülebiliriz; yalnız *daima* gülemeyiz.

Gülmek herşeyden evvel meserretin bir tazahürüdür. Yalnızlıkta oyanmayan ve yahut pek nadir olan meserret, dostlar meclisinde aranır. İki dost aralarında meserret² tebessümleriyle konuşurlar. Kahkahaya çıkmak için suhbet meclisinin büyümesi lâzımdır. Küçük çocukların yalnız kalınca bağırıp ağlamaları ve yanlarına sevdiklerinden birinin

gelmesi üzerine hemen müteka-bilen gülümsemeleri içtimai bir memnuniyetin tazahürüdür. Tramvay, yahut vapur bekleyen bir kalabalık, toplantı haline geçerek gülebilmek için herkesin dikkatini bir noktada toplıyacak bir hadiseye bilâihtiyar muntazırdır. Bu esnada birinin kazaen düşmesi kalabalığı derhal birbirine kaynaştırır ve bunun ilk tezahürü müşterek tebessümler olur. Burada gülmeyenler gülenlerin teşkil ettikleri içtimai gurup haricinde kahrılar. Bunlar şayet gülenlerin çağında ve akran iseler öbür taraftan bir istihfaf kahkahasının kopması çok muhtemeldir. Tebessümlerle kaynaşan gurup istihfaf kahkahalarıyla hem soğukları kaçırmış, hem de kendi guruplarını büsbütün şenlendirmiş olurlar. Demek ki gülmek süruru en esaslı içtimai insiyaklarımıza uygun bir histir. Toplanmadan memnun oluyoruz ki onu kolaylaştıran ve sevimli yapanları sürur tebessümiyle, karşılıyor, güçleştirenleri de igneli kahkahalarla defediyoruz.

Gülmenin bu iki çeşit içtimai rolünü gördükten sonra mizah ve komedinin³ nebüyük bir terbiyevî kıymeti olduğunu anlamak kolaylaşıyor.

Buraya kadar gülmeyi çok küçük bir zümre içinde mütalâa ettik. Halbuki igneli gülüşler birbiriyle imtizaç etmek istemeyen zümreler arasında da vakıdır. Köylülerin şehirlileri şehirlilerin köylüleri gülünç yapımları hep içtimai aksülamellerdir. «Karagöz» ve «Meddah» san'atları bizi gül-

dürmek için bu içtimai insiyaklarımızdan çok istifade ederler. Hatta «karagöz» le «haciyvat» birbirine zıt iki içtimai zümrenin timsallerinden başka bir şey değildirler. «Orta oyunu»nda da imma bu iki zümre veya sınıf tiplerini görürüz.

Büyükler arasında sıkışmış gençler ve bilhassa genç kızların her hangi ufak bir vesile ile birdenbire kısıksılarla başhıyarak delice gülmeleri sıkıntılı bir cemiyete tahammül edemeyip kendi cemiyetlerini yapmak istemelerindendir.

Başka milletlerin karikatür ve komedyalarına gülebilmemiz için onlara yakın veya aynı nevden bir cemiyete, mensup olmamız lâzımdır. Çocukların pek basit hareketlere gülüp de içtimai zümre veya sınıf zıddiyetlerinden mütevellit zarif noktalara lâkayt kalmaları gülmenin içtimailik seviyesiyle ne kadar sıkı bir irtibatı olduğunu gösterir. Bir cemiyetin muhtelif sınıf ve zümrelerini bilmeden o cemiyet için ne komik bir şey yapmak, ne de yapılmış komikten bir şey anlamak mümkündür.

MUSTAFA ŞEKİP

KÂĞIT KALEM

Kabartmış su gibi
Çıkmış çeneme masa.
Boş Kâatta her çizgi
İçerimde bir tasa.

Elimde kurşun kalem,
Birşeyler çizebilsem;
Ama çömelip gölgem
Kâğıda göz atmasa..

NECİP FAZIL